

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМОЗНАВСТВА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ

У статті проаналізовано проблему професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у педагогічній теорії. Доведено необхідність та доцільність дослідження обраної проблеми на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Розкрито перспективні напрями та наведено пропозиції щодо вирішення окремих питань, пов'язаних із сучасною професійною підготовкою майбутніх фахівців з туризмознавства.

Ключові слова: професійна підготовка, туризмознавство, майбутній фахівець з туризмознавства.

Глобальні всесвітні економічні зміни та сучасний розвиток України передбачають удосконалення системи професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі туризму у вищих навчальних закладах. Сучасне суспільство вимагає від вищої освіти формування в майбутнього фахівця системи професійно значущих знань з туризмознавства, розвиток особистісних творчих якостей, здатності ефективно застосовувати у практичній туристській діяльності професійні вміння, знання та навички.

Сформованість професійної готовності надає можливість фахівцям з туризмознавства реалізувати свій творчий, особистісний та професійний потенціал у майбутній професійній діяльності. Враховуючи це, сучасна підготовка фахівця нового типу вимагає створення й оптимізації умов, необхідних для ефективного формування певного рівня професійних й особистісних компетенцій студентів у фаховій підготовці.

Мета статті – проаналізувати проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у педагогічній теорії.

Основні завдання дослідження:

- 1) проаналізувати проблему професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у педагогічній теорії;
- 2) визначити напрями щодо оптимізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах України.

Проблема ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у ВНЗ зумовлена необхідністю подолання суперечностей, які виникають між:

- потребою суспільства у кваліфікованих і компетентних фахівцях з туризмознавства та недостатнім рівнем готовності випускників до професійної діяльності;

- необхідністю ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства й недостатньою розробленістю та висвітленням теоретичних і методичних засад цієї проблеми у педагогіці вищої школи;

- значним обсягом інформації з туризмознавства, що швидко змінюється в сучасних умовах світового суспільства та відсутністю системи інформаційного забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах, що не відповідає сучасним тенденціям;

- необхідністю вдосконалення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства та відсутністю достатньої професійної компетентності викладачів, які здійснюють цей процес;

- необхідністю оптимізації підготовки, спрямованої на індивідуалізацію й активізацію навчального процесу в умовах навчання, орієнтованого на розвиток особистості та відсутністю необхідних організаційно-методичних умов для забезпечення підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства;

- необхідністю визначення та обґрунтування організаційно-методичних умов ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства та недостатньою розробленістю педагогічних технологій з метою їх реалізації у навчальному процесі зазначеної професійної підготовки.

Подолання вищезазначених суперечностей, на нашу думку, можливо за таких умов:

- обґрунтування теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у ВНЗ і визначення концепції зазначеної підготовки;

- аналізу зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства;

- розробки, обґрунтування та впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів моделі професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства, яка б враховувала специфічні особливості майбутньої професійної діяльності фахівців зазначеного напрямку;

- визначення, обґрунтування й створення необхідних організаційно-педагогічних умов ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

Теоретичний аналіз проблеми свідчить про те, що в наукових дослідженнях приділено увагу проблемам професійної підготовки фахівців галузі туризму, зокрема: теоретичним основам неперервної туристичної освіти (В. О. Квартальнов, І. В. Зорін, В. К. Федорченко); теоретичним і методичним засадам професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму (А. П. Конох); професійній підготовці майбутніх фахівців з готельно-курортної справи (А. В. Віндюк).

Окремі аспекти з питань туризмознавства висвітлено в працях вітчизняних фахівців: формування стратегії розвитку підприємств готельного господарства (М. Г. Бойко); економіко-географічні проблеми туризму та

його ефективність (питання теорії, методики і практики) (М. П. Крачило); туризмологія, процес формування теорії туризму (О. А. Кручек); освіта в туризмі (Л. Г. Лук'янова); геопросторова організація туристичного процесу (О. О. Любіцева); теорія та практика готельного бізнесу теорія та практика (М. П. Мальська); конституційно-правові основи туризму в Україні (Н. А. Опанащук).

Дослідженню деяких питань з туризмознавства присвячено праці зарубіжних учених: туризм та гостинність (К. Д. Аннарауд, Д. Р. Уокер); розвиток туризму в межах транскордонних територій Італії на прикладі євrorегіону "Тироль-Трентіно" (М. М. Громаченко); туризмознавство й екскурсознавство в Росії (Г. П. Долженко); управління та страхування в туризмі (І. В. Зорін, Т. П. Каверіна, Т. К. Сергєєва); можливості застосування швейцарської моделі розвитку туризму на Північному Кавказі (К. В. Кушнір); структура туристичного ринку (Х. Монтанер Монтехано); регіональне управління конкурентоспроможністю туристичних послуг (І. Ю. Швець).

Разом з тим, теоретичний аналіз наукових праць свідчить, що проблема професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах ще не була предметом спеціального дослідження.

Професійна підготовка фахівців спеціальності "Туризм" є однією з актуальних проблем професійної освіти, що обговорюється в науковій літературі. Вимоги до якості підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства передбачають дослідження структури їх професійної діяльності; детальний аналіз професійних функцій; визначення вмінь і навичок, необхідних для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності.

Центральною ланкою в системі туризму є менеджер, його знання й уміння, психологія, особистісні та професійні здатності, до яких висувається все більше вимог. Оскільки туризм набуває все більш ринкових форм функціонування, ринок праці потребує професіоналів, які володіють специфічними технологіями і програмними продуктами, знають основи просування туристських послуг, комунікативно-психологічні особливості спілкування з клієнтами.

Є. А. Шанц стверджує, що успішний розвиток туристської індустрії визначає якість професійної підготовки фахівців, здатних витримати конкуренцію на ринках праці у сфері туристсько-екскурсійної діяльності [4].

Як зазначає І. А. Шпаченко, проблема підготовки фахівців "соціально-культурного сервісу і туризму" полягає в розумінні кваліфікаційних вимог до фахівців, у різних уявленнях про функції фахівців у викладачів і роботодавців [5, с. 74]. Ми погоджуємося з автором, який спостерігає неузгодженість сучасних вимог та підготовки фахівців галузі сервісу й туризму.

Провідні фахівці туристського бізнесу відзначають, що нові менеджери й співробітники туристських компаній володіють теоретичними знаннями, проте недостатній рівень їх практичного досвіду роботи в умовах реальної туристської структури збільшує час адаптації фахівця до практичної діяльності.

В. Є. Єгоров визнає, що майбутньому менеджеру з туризму важливо мати знання з однієї або двох іноземних мов, географії та країнознавства, уміння користуватися спеціалізованими комп'ютерними програмами, пошуковими системами, володіти хоча б первинними навичками з техніки продажу туристського продукту, знання з технологій бронювання послуг, знати основи юридичних знань для того, щоб у майбутній діяльності вміти укласти договори з клієнтами та вирішувати конфліктні ситуації. Значущу роль, за ствердженням автора, відіграють і особистісні якості випускника, зокрема: високий рівень комунікації, відповідальність, охайність, доброзичливість, стресовитривалість і артистизм [3].

Зазначимо, що досягнення оптимального співвідношення між теоретичною і практичною підготовкою майбутніх фахівців з туризмознавства здійснюється на основі взаємовигідного співробітництва освітніх установ і підприємств туристської галузі, а також використання досвіду управління й обміну інформацією. Тож імponує думка І. А. Шпаченко, що найефективнішими формами такої взаємодії є:

- цільова підготовка студентів для підприємств туристської галузі;
- участь менеджменту компаній у навчальному процесі та роботі атестаційних комісій;
- проведення майстер-класів, професійних конференцій, ярмарок вакансій;
- проведення конкурсів іменних стипендій;
- надання місць для проходження практики та кураторство;
- корпоративні форми взаємодії [5, с. 74].

Висновки. Таким чином, теоретичний аналіз з обраної теми довів, що професійна підготовка фахівців з туризмознавства є однією з актуальних проблем професійної освіти й обговорюється в науковій літературі.

На основі здійсненого аналізу та власного досвіду ми дійшли висновку, що оптимізувати процес зазначеної підготовки можна за умов ґрунтовного дослідження структури професійної діяльності майбутніх фахівців з туризмознавства; детального аналізу їх професійних функцій; визначення вмінь і навичок, необхідних для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності, а також досягнення найкращого співвідношення між теоретичною та практичною підготовкою фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні інших напрямів професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства.

Список використаної літератури

1. Егоров В. Е. Проблемы профессиональной подготовки специалистов в сфере туризма: инновационный подход к их решению [Электронный ресурс] / В. Е. Егоров. – Режим доступа: <http://viperson.ru/wind.php>.
2. Зорин И. В. Туризм как вид деятельности [Электронный ресурс] / И. В. Зорин, Т. П. Каверина, В. А. Квартальнов. – Режим доступа: http://tourlib.-net/books_tourism/zorin08.htm_

3. Кручек О. А. Філософія туризму в системі філософського знання [Електронний ресурс] / О. А. Кручек // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – 2011. – Вип. 11. – С. 112–126. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/kruchek_

4. Шанц Е. А. Профессиональная подготовка студентов ВУЗ как целостная педагогическая система / Е. А. Шанц // Теория и практика образования в современном мире: матер. междунар. науч. конф. (Санкт-Петербург, февраль 2012 р.). – Санкт-Петербург : Реноме, 2012. – С. 383–386.

5. Шпаченко И. А. Инновационная составляющая профессиональной подготовки специалистов для сферы социально-культурного сервиса и туризма / И. А. Шпаченко // Вестник ТГПУ. – 2011. – Вып. 2 (104). – С. 74–78.

Стаття надійшла до редакції 25.12.2014.

Бескоровайная Л. В. Проблема профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмведению в педагогической теории

В статье проанализирована проблема профессиональной подготовки будущих специалистов по туризмведению в педагогической теории. Доказана необходимость и целесообразность исследования избранной проблемы на современном этапе развития украинского общества. Раскрыты перспективные направления и предложено авторское видение решения отдельных вопросов, связанных с современной профессиональной подготовкой будущих специалистов по туризмведению.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, туризмведение, будущий специалист по туризмведению.

Beskorovaynaya L. Problems of Professional Training of Future Masters in Tourism Studies in Educational Theory

In this article the author analyzed the problem of professional training of future masters in tourism studies in pedagogical theory. The necessity and feasibility study of the subject at the present stage of development of Ukrainian society. The author revealed promising areas and offered their own proposals to address specific issues related to advanced professional training of future masters in tourism studies.

Analyzed the problem of professional training of future masters in tourism studies in educational theory. The necessity and appropriateness of the chosen research problems at the present stage of development of the Ukrainian society.

Theoretical analysis showed that professional training of future masters in tourism studies is one of the issues of vocational education and discussed in the scientific literature.

On the basis of analysis and our own experience we have found that streamline the designated training possible conditions for a thorough investigation of the structure of future professional training of future masters in tourism studies; detailed analysis of their professional functions; determine the skills and abilities necessary for successful implementation of future careers and to achieve the best balance between theoretical and practical training of future masters in tourism studies in higher education.

Formation of professional readiness enables future masters in tourism studies realize their creative, personal and professional potential in their future careers. Revealed promising areas and invited the author's vision tackle specific issues related to the modern professional training of future masters in tourism studies.

Should be said, that prospects for further research are seen us in exploring of other types of professional training of future masters in tourism studies.

Key words: training, tourism, the future specialist in tourism.